

גיהינום מסוג אחר: מה יקרה לנשים ברחוב פין 1 ?

הצעירות שישבו על ברכי סוחרי הסמים עד לנפילה הבלתי נמנעת התחלפו בסבתות בנות 50 הלכודות במעגל הזנות. בקרוב הבניין הידוע לשמצה ייהרס לטובת חלום הנדל"ן של דרום תל אביב, ועובדות סיוע קוראות לרשויות לקחת אחריות: "מה זה משנה אם אישה גרה בבניין או בקרטון ליד?"

דנה ירקצי, 20 ביוני 2015,

" תמיד הייתי אומרת שזה כמו שדה תעופה. לא משנה באיזה שעה אתה מגיע לשם, אתה תמיד בעניינים. אין יום ואין לילה. אתה מרגיש כאילו אורות ניאון מסנוורים את עיניך, אבל אין שם נורות בכלל. מדרגות מטונפות, מזרקים זרוקים בכל פינה, אנשים הולכים וחוזרים, מחפשים לשבור קריז. בכל רגע התרחשות. מצמידים מישהו לקיר, מזרקים בחצר, אישה עם בחור בחדר, אישה עם עשרה בחורים בחדר, אישה נזרקת מהחדר למטה, בחצר הפנימית חבר'ה הולכים מכות, מישהי מוצמדת לקיר, מישהו מאיים לדפוק לה משהו בראש. "

"לא אשכח איך אמרתי לעצמי, חבל שלא יורדת לפה פצצה והורסת את כל המקום הזה. זאת הייתה סצנה מטורפת של מכורים, של ניצול נשים לזנות לטובת סמים, של [אונס](#), אלימות. תמיד שמענו צעקות. הירידה במדרגות הייתה הכי מפחידה. אף פעם לא ידעתי מי ירוץ מולי, יקפוץ עליי, מה יהיה לו ביד. זה מקום מאוד שחור, מאוד חשוך, מאוד מפחיד ועצוב. מקום של מוות."

כך מתארת מנהלת מרפאת לוינסקי של משרד הבריאות, יעל גור, את הימים האפלים ביותר של הבניין ברחוב פין 1. במשך שנים הייתה זו תחנת הסמים והזנות המרכזית של תל אביב. בתחילת יולי צפוי הבניין להיחרס, ובמקומו יבנה בניין מגורים ובו 53 יחידות דיור, מיזם של קבוצת רכישה שקיבלה היתר בנייה מעיריית תל אביב.

"חבל שלא ירדה פה פצצה". יעל גור, במרכז, ומשמאלה רני חלאבי, מרכזת המרפאה הניידת (צילום: ניב אהרונוסון)

הבניין ברחוב פין, בלב מתחם התחנה המרכזית הישנה, הוא קומפלקס של 60 דירות חדר, שמכולן אפשר להשקיף על חצר פנימית. המבנה משך נשים שעסקו בזנות ולא רק בכפייה. עם השנים הוא נהפך לתחנה לסחר בסמים, כזו שבה העסקים מתנהלים בגלוי. סוחרי הסמים השתלטו על הדירות, הזנות נעשו מכורות, משועבדות לסם ולסוחרים שהתפרנסו מסרוורן, הן בזנות והן בסחר. שכן הדירה בקומפלקס שולם על בסיס יומי: אם הצלחת למכור סמים או מכרת את גופך ועשית 200 שקל, יש לך איפה לישון בלילה. אם אין לך, את עפה, בלי שום סנטימנטים.

אבי נגר (צילום: ניב אהרונסון)

"אם לא הייתי נותן לנרקומנים לגור בבניין, הם היו משתלטים ולא משלמים"

תחת קורת גג אחת גרו זונות וסרסורים, מכורים וסוחרים. צוותי מגן דוד אדום פקדו את המקום כעשרים פעמים בחודש בגלל דקירות, מכות, אונס ומוות ממנת יתר. "המשטרה ידעה על הכול", אומר אבי נגר, שהיה בעל הבניין. "במידה רבה זה היה נוח להם - מאגר מודיעיני של פשיעה שמרוכז במקום אחד ולא מפוזר ברחבי העיר."

"המשטרה הגיעה כל שני וחמישי, אבל לא הייתה עושה דבר כי לא יכלה לעמוד מולם. אם היו מחפשים עברייני מבוקש, מבאר שבע, מנצרת, מלוד, מיפו - ידעו לבוא ולחפש אותו בבניין, זה התאים להם שכל הפשע הזה נמצא בבניין."

האם בכך שגבה את דמי השכירות הוא אפשר לסוחרים הסמים ולסרסורים להמשיך לפעול במקום? נגר טוען שלא נותרה לו ברירה. "הנרקומנים וסוחרים הסמים פשטו על הדירות, לא הייתה לנו אפשרות אחרת", הוא אומר. "היינו חייבים לשחות בין הטיפות כדי לא לפול ביחד איתם, ולכן השתלבנו איתם. אם לא הייתי נותן להם לגור בבניין, הם היו לוקחים את זה מבלי שארצה, היו משתלטים ולא משלמים על כולם."

"מקום חשוך, מפחיד ועצוב". הבית ברחוב פין 1

בעשור האחרון הגיעו לאזור התחנה הישנה גלי הגירה מסיביים מסודן ומאריתריאה, ובין התושבים הוותיקים והחדשים התגלעו מאבקים על טריטוריה. עם הזמן כללי המשחק השתנו, ורבים מהסוחרים נדחקו החוצה. הסמים עדיין שם, כמו גם הנרקומנים, אך הסצנה כבר לא אינטנסיבית כמו פעם. "הפעילות של הסחר בסמים התבצעה על גג הבניין, באמצעות כספומט", מתארת גור. "אתה עולה, נותן כסף מבלי לראות למי והולך. זה השתנה כשהחלו להגיע מהגרים ופליטים לתחנה המרכזית. הם שילמו לבעל הנכס באופן יותר קבוע, הוא כבר לא היה צריך להסתמך על סוחרים הסמים."

"בהתחלה מפנקים אותך, אבל בסוף זה נגמר"

מעטפת הבניין, ברחובות פין, סלומון וארלינגר, עשויה חדרים-חדרים; 12 פתחים שכולם פונים למדרכה. בכל חדר אישה. לעתים כמה נשים חולקות את החדר. לפני 13 שנה הקימה יעל גור את מרפאת לוינסקי כדי לסייע לנשים במעגל הזנות. גור ושותפותיה לא חיכו לקהל שיגיע למרפאה בתחנה המרכזית החדשה, אלא יצאו לשטח כדי להגיע ישירות אל הנשים. "בשנים הראשונות, עוד לפני שהייתה לנו מרפאה נידת ולפני התכנית לשיקום נשים מזנות, היינו יוצאות ברגל מהתחנה המרכזית החדשה, יחד עם עובדות סוציאליות. היו לנו צידניות עם אוכל וציוד רפואי לבדיקות. היינו פותחות שולחן, חילקנו שם אוכל, קונדומים, הצענו לנשים להיבדק ודרך זה קירבנו אותן למרפאה. המטרה הייתה לסייע להן לנטוש את מעגל הזנות דרך הסרת החסמים - והיו הרבה", מסבירה גור.

"אישה צעירה ויפה שכבר עברה בבית הכשרה לזנות, מבינה שהיא יכולה להשיג דברים באמצעות הגוף שלה". אזור התחנה המרכזית (צילום: ניב אהרונסון)

את סיוון (שם בדוי) פגשה גור לפני עשר שנים באחד מסיוריה בבניין ברחוב פין. היא הייתה רק בת עשרים, ילדונת. "ילדה שהתבלבלה ונשרה מהלימודים", אומרת גור. "בהתחלה היא הייתה מאוד מרוחקת, לא כל כך הבינה מי אנחנו, לא נתנה אמון, הייתה בסוטולים מאוד חזקים, יושבת על ברכי סוחרי הסמים, נראית כמי שזוכה להגנה מאוד גדולה מצדם."

ההידרדרות התרחשה לנגד עיניהן של גור ושותפותיה. היא מדמה אותה לצבע שמתפשט על בד לבן. "פתאום היא פחות נקייה, הבגדים לא מתחלפים, היא מאבדת משקל מיום ליום, כבר לא יושבת על ברכי הסוחרים. זה היה מאוד ברור שכוכבה ידעך ברגע שהניקיון, הטוהר והבתולין שהביאה עמה ייעלמו. ככל שקרנה ירד בעיני הסוחרים, כך היא התקרבה לתחתית של עצמה. יותר ויותר קריזים לא ממומשים, ירידה בסטנדרטים שלה בנוגע ללקוחות שמהם היא נגעת, יותר מקרי אונס, מנות סמים מקולקלות, התקפי אובדן הכרה." גור מתארת תהליך ההידרדרות שארך חודשים אחדים, אך זהו רק מקרה אחת מני רבים של נשים ונערות נורמטיביות שנקלעו לתחנה הסופית של חייהן.

עם זאת, המקרה של סיוון היה שונה - היא ניצלה והשתקמה. כשנהפכה לפחות אטרקטיבית בעיני סוחרי הסמים, היא החלה להתקרב אל נשות המרפאה. היא באה לקחת קונדומים ולדבר על הטרואמות שחוותה. "היא פתחה בפנינו את סיפור חייה, שהייתה בו התעללות מינית בתוך המשפחה וגם מחוצה לה", אומרת גור. "נערה כזאת חייה חיי רחוב. מה שהיה סביב פין היה סצנת חיי רחוב - לא היה בזה בוהמיני, זוהר או מגניב, אבל אנשים עם נטייה מוקדמת לפגוע בעצמם בגלל הפגיעה שהם חוו, הסצנה של פין 1 התאימה להם כמו כפפה ליד."

"אישה צעירה ויפה שכבר עברה בבית הכשרה לזנות, מבינה שהיא יכולה להשיג דברים באמצעות הגוף שלה. בפין 1 יכולת להשיג הכול - מפנקים אותך בהתחלה אבל עם הזמן זה דועך."

התהליך שעברה במרפאת לוינסקי הוביל את סיוון להבנה שהיא יכולה להשתקם. גור מספרת כי היא סיימה את התכנית לשיקום של הרשות למלחמה בסמים. כיום היא נקייה קרוב לעשור ומשמשת מדריכת מתמכרים בדרום הארץ.

גופתה נמצאה ברחוב. חלי סנדלר (צילום: ערוץ 10)

"התוצאה של הבניין הזה היא שהבת שלי מתה בגיל 35. מסכנה, מה היא ראתה בחייה"

אישה אחרת שעברה בתחנה הסופית פין 1 ולא שרדה היא חלי סנדלר, שנהגה לקבץ נדבות ברחובות תל אביב והתפרסמה בזכות סדרת הכתבות שעשה עליה כתב הפלילים לשעבר בוקי נאה. סנדלר מתה ביום העצמאות האחרון. היא נמצאה מוטלת ברחוב בדרום העיר. גם סנדלר נהגה לקנות סמים בפין 1 ושהתה שם לפרקים.

"הייתי עומדת בחוף ומחכה לבת שלי, מחפשת אותה בכל המקומות וגם מגיעה לבניין. הייתי מחכה בדראג סטור לראות אם היא בפנים", מספרת אמה של חלי, עופרה סנדלר, שבאה שוב ושוב מהצפון, מנסה למצוא את בתה, להוציא אותה מאזור התחנה המרכזית ולהביא אותה לגמילה. "התוצאה של הבניין הזה היא שהבת שלי מתה בגיל 35. מסכנה, מה היא ראתה בחייה. לא הספיקה ליהנות מהחיים. מכרו לה שם את הסמים הכי גרועים שיכולים להיות, סמי רחוב. בחורף הייתי מביאה לה בגדים חמים נקיים, כדי שלא יהיה לה קר, הייתי דואגת לה לכל מחסור, רציתי שהיא תחזור הביתה. כשהמצב שלה היה מידרדר היינו מוציאים אותה ולוקחים אותה במונית ספיישל ישר לגמילה."

הידיעה על כך שעומדים להרוס את הבניין משמחת את עופרה. "כן, שמעתי על זה", היא אומרת. "כבר מזמן רצו להרוס אותו אבל זה לא קרה. הייתי רואה שם בנות צעירות בגיל הבת שלי, הייתי באה אליהן ואומרת להן 'מה יש לכן לחפש פה?', והן היו עונות לי 'ומה יש לבת שלך?'. באו לשם בנות מכל הארץ, והמקום הזה הרס לכולן את החיים. אם היו הורסים את הבניין מוקדם יותר זה היה

מציל יותר חיים, כי לסוחרים לא היה לאן להתנקז. כל פעם הייתי מגיעה לשם בתחושה שאולי זאת הפעם האחרונה שאני אראה את הבת שלי."

היא מקווה שמי מדיירי הבית שנשאר בחיים יצליח להשתקם". עכשיו כשהורסים את המקום, אני מקווה שיצילו את החיים של הנרקומנים האחרים. את הבת שלי לא הספיקו להציל, לפחות שהם יזכו. הרבה בחורות כבר יצאו משם כגופות. זה מקום אפל, שחור, זה בור בלי תחתית."

"המחירים של היום זה לא מה שיהיה בעוד שנתיים-שלוש"

כחלק מתכנית ההתחדשות העירונית שמובילה עיריית תל אביב בשכונת דרום תל אביב, התיירה העירייה לקבוצת רכישה לקנות את הבניין ולהרוס אותו לטובת מגדל מגורים ובו 53 יחידות דיור ו-55 מקומות חניה במתקן רבובטי. "כל שכונת נווה שאנן עוברת היום חשיבה מחודשת ותכנון מחדש. יש הרבה פרויקטי חומש שנועדו ליצור שדרוג עירוני", מסביר אלי דיגא, מתכנן אזורי בעיריית תל אביב, "הפרויקט בפין 1 הוא בשורה - בגלל המיקום שלו, ההזנחה והיותו מוקד לפעילות קשה של זנות וסמים. לצד זה העירייה מקדמת מתחמי מפתח באזור, עם שימושים מעורבים של תעסוקה, מסחר ומגורים. פין הוא דוגמה לפרויקט מגורים באזור הכי קשה של נווה שאנן. עצם העובדה שיזם הצליח להקים קבוצת רכישה והולך לבנות שם דירות מגורים, מעיד על השינוי שהשכונה עוברת. העירייה תומכת בפיתוח ועוזרת להתוות את דרך, אך גם היזמים מאמינים שאפשר לממש את זה."

תיאורים שאפתניים אלו מזכירים במידת מה סיפורים כמו סיפורה של שכונת וויליאמסבורג ברובע ברוקלין בניו יורק, שבתוך 15 שנה נהפכה משכונה מוזנחת לשכונה טרנדית עם מחירי נדל"ן גבוהים. על השאלה עם ההימור יצליח גם בדרום תל אביב משיב דיגא: "אף אחד לא יכול להיות בטוח בשום דבר. היזם בונה דירות לסטודנטים ולאמינים. אם מסתכלים מאה מטר מרחוב פין יש את רחוב השרון, שבו יש גלריות, בתי קפה ואולמות אירועים. דברים משתנים לאט-לאט, זה לא קורה בבת אחת, וזה חלק מהסיכון שכל יזם לוקח כשהוא נכנס לפרויקט כזה. הוא עשה את החשבון שלו, ואנחנו כמובן נתמוך בו כדי שזה יצליח."

כמה דקות משדרות רוטשילד. גבר באזור התחנה המרכזית הישנה (צילום: ניב אהרונוסון)

"העתיד של תל אביב תלוי במקומות כמו התחנה המרכזית הישנה. כולם מחפשים קרקעות זמינות במרחק 200 מטר משדרות רוטשילד. ברור שזה נדל"ן מצוין", אומר יוני אפרתי מחברת אפרתי מדפיס המפקחת על הפרויקט ברחוב פין 1. "כולם יודעים שהעירייה הוציאה מכרזים למכירת התחנה המרכזית הישנה. אני לא ספקולנט, אבל על פניו נדמה שזה אזור שהולך להיות בו שינוי גדול, לצד עלייה במחירי הנדל"ן". לדבריו המשקיעים שנכנסו לפרויקט לא חששו מהסביבה ומהאוכלוסייה הקשה. "אנשים מבינים שהמחירים של היום זה לא מה שיהיה בעוד שנתיים-שלוש. זה אזור מתחדש וכל התהליך הזה הוא תהליך של 15 שנים."

מה יקרה לאנשים שיפוננו מהמתחם ביום ההריסה?

"כמו בכל מתחם שמתחדש, זה חלק מהחיים. הצרות נעות מצד לצד עד שהן נעלמות. אנחנו מקווים שהעירייה, המדינה והעובדים הסוציאליים יטפלו בכל האנשים שזקוקים לעזרה." יעל גור ממרפאת לוינסקי מתריעה בפני עיריית תל אביב ומשרד הרווחה כי לפינוי הנשים מהבניין ברחוב פין 1 ללא תכנית שיקום מוגדרת עלולה להיות תוצאה הרסנית.

"בניגוד למצב לפני עשר שנים, הנשים שעובדות היום בחדרים הן נשים מבוגרות, מעל גיל 50. הן אימהות וסבתות, עולות ותיקות שתהליך הקליטה שלהן נכשל. חלקן חיות חיים כפולים לגמרי. הן לכודות בזנות, קורבנות של הזנחה מתמשכת מצד מערכות הקליטה והרווחה בישראל. המצוקה הכלכלית ומשבר ההגירה היו מסמרים מאוד רציני בארון הזנות. הן סובלות מבידוד, אין להן חברים - הן חברות אחת של השנייה. אם מישהי מהן נאנסת הן מגיעות לקרוא לנו. יש ביניהן שותפות גורל."

"יש להן רק אחת את השנייה". אישה ברחוב פין 1 (צילום: ניב אהרונסון)

לדברי גור, העיריה ומשרד הרווחה חייבים לדאוג לנשים לפני הפינוי והריסת הבית. "אם לא תהיה להן רשת ביטחון, כל קלפי החיים שלהן ייטרפו מחדש. כל עוד אין להן אלטרנטיבה לזנות, תעסוקה חלופית, קצבה שתיתן להן רגע לנשום ולראות מה הן עושות עם עצמן, הן יחזרו לזנות ויהיו פגיעות שבעתיים. זאת ההזדמנות שלנו כחברה שפספסה את הנשים האלה בעבר לתקן את העוול שנעשה להן ולתת להן כל מה שהן צריכות כדי להשתקם מהזנות - אלטרנטיבה תעסוקתית, קצבאות מוגבלות בזמן ולחלקן גם קורת גג - וזאת בנוסף לנגישות מתמשכת אלינו למרפאת לוינסקי, להמשך שיחות עם העובדות הסוציאליות."

מהרטה ברוך, סגנית ראש עיריית תל אביב ומחזיקת תיק הרווחה בעירייה, מסבירה כי לרוב טוענים נגד העירייה שהיא מזניחה אזורים מסוימים, ושהתשתיות הרעועות מושכות אוכלוסייה חלשה, ומנגד, כשכבר יש תכניות להתחדשות, נוצרים מצבים שבהם יש צורך להזיז אנשים מהמקום שבו הם השתקעו. "לקראת מועד ההריסה של הבניין אוודא כי מנהל השירותים החברתיים ערוך לתת מענה לאנשים שיצטרכו עזרה", היא מבטיחה. במקביל, בוועידת הרווחה שתתכנס ביום שני הקרוב נעסוק בשיקום מכורים, דרי רחוב ונשים בזנות. רווחה היא לא רק כיבוי שרפות, לא רק קצבאות וגמילה וטיפול שעוזר לנזקק להרים את הראש, אלא גם בניית מעטפת חשיבה הוליסטית שתאפשר לו לצאת מהמצב שלו."

"מבחינתנו, רחוב פין הוא זירת זנות. בפנים, בחוץ, ברחובות מסביב", אומרת אסנת חסון, מנהלת הוסטל ופרויקט "סלעית" - סיוע לנשים במעגל הזנות, שפועלת באזור התחנה המרכזית ומהווה זרוע שיקומית של עיריית תל אביב ומשרד הרווחה. לדבריה, לא נכון להתמקד רק בשיקום הנשים בבניין, ויש לראות את האזור כולו בראייה מערכתית. "התחנה מרכזית היא אזור מאוד קשה, והמצוקה היא אותה מצוקה בין אם האישה גרה בבניין או בקרטון ליד. יש שם נשים בזנות הכי נמוכה ובמצוקה הכי גדולה."

"זו זירת זנות. בפנים, בחוץ, ברחובות מסביב". פין 1 (צילום: ניב אהרונסון)

סלעית הוא פרויקט של משרד הרווחה בשיתוף עיריית תל אביב. אחד מהשירותים שהוא מספק הוא דירת חירום בתחנה המרכזית. חסון מספרת כי הנשים מרחוב פין מגיעות לדירה כדי לצמצם את הסיכון שהן חשופות אליו ברחוב. הן מקבלות מקלחת חמה, בגדים נקיים, מיטה וייעוץ שמטרתו להוציא אותן מהמצוקה שבה הן נתונות". להערכתי אין היום אישה שמסתובבת ברחובות התחנה המרכזית שלא מכירה את פרויקט סלעית ואת דירת החירום", אומרת חסון. "רוב הנשים בזנות צורכות את השירותים שלנו ואפילו מגיעות לשיקום עם אופק של תקווה."

חסון מסכימה עם גור כי אימהות הלכודות במעגל הזנות זקוקות לטיפול מיוחד. "נשים שהן אימהות הן מאוד חשדניות, הן לא מאמינות במערכת כי הן נפגעו מהמערכת והן חוששות לשוב ולהיפגע. עם זאת בעבודה יומיומית אפשר להגיע אליהן ולעזור להן. זאת עבודה סיזיפית ונדרש מענה שיקומי רחב ככל האפשר."

קו הסיוע של "סלעית", שפועל 24 שעות ביממה: 06-200-800-1-90

<http://news.walla.co.il/item/2864900>